

HE 221/2016 vp

**HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2016
KOLMANNEKSI LISÄTALOUSARVIOKSI**

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysoosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen kolmanneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2016.

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 2016

Pääministeri

JUHA SIPILÄ

Valtiovarainministeri *Petteri Orpo*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 2016 *kolmanneksi* lisätalousarvioksi.

Talouden näkymät

Suomen bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 1,1 % v. 2016. Maltillisen kasvun taustalla on etupäässä yksityisen kulutuksen ja investointien kehitys. Yksityinen kulutus lisääntyy 1,2 prosentilla viimevuotisesta johtuen lähinnä kotitalouksien reaalityulojen suotuisasta kehityksestä ja työmarkkinoilla tapahtuneesta positiivisesta käänteestä. Yksityisten investointien ennustetaan kasvavan 4,3 % v. 2016. Maailmantalouden ja -kaupan kasvunäkymät ovat heikentyneet viime aikoina. Vuonna 2016 maailmankaupan kasvu jää kahteen prosenttiin ja maailmantalouden kasvu kolmeen prosenttiin. Viennin 1 prosentin kasvu jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi, joten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu.

Kuluttajahinnat nousevat v. 2016 edelleen maltillisesti, vain 0,4 %. Työllisyysasteen ennustetaan nousevan 68,5 prosenttiin samalla kun työttömyysasteen trendi on kääntymässä hienoiseen laskuun. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin edelleen nousussa. Työttömyysasteen vuosikeskiarvo on 9 prosentin tasolla v. 2016.

Julkisen talouden alijäämän arvioidaan olevan 2,4 % suhteessa bruttokansantuotteeseen v. 2016. Hidas kasvu ei tuota tarpeeksi verotuloja rahoittamaan julkisia menoja ja lisäksi väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on kasvanut yhtäjaksoisesti jo pitkään. Velkasuhteen arvioidaan nousevan 64,3 prosenttiin bruttokansantuotteeseen suhteutettuna v. 2016. Valtiontalous on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin.

Tuloarviot

Varsinaisten tulojen arviota alennetaan yhteensä 210 milj. eurolla. Verotulojen arviota korotetaan nettomääräisesti 608 milj. euroa. Muutostarpeen taustalla on etenkin alkuvuoden verokertymätiidot, joiden pohjalta ansio- ja pääomatuloverojen arviota ehdotetaan korotettavaksi 270 milj. eurolla. Tähän ovat vaikuttaneet rajoitetusti verovelvollisten lähdeveron tuoton nousu ja osinkojen ennakoitua voimakkaampi kasvu. Alkuvuoden kehityksen perusteella yhteisöveron tuloarviota ehdotetaan korotettavaksi 195 milj. euroa, arvonlisäveroa 141 milj. euroa, apteekkimaksua 15 milj. euroa, tupakkaveroa 21 milj. euroa, autoveroa 60 milj. euroa ja varainsiirtoveroa 104 milj. euroa. Verotuotto on sitä vastoin jäänyt odotettua heikommaksi ajoneuvoveron sekä perintö- ja lahjaveron kohdalla. Perintö- ja lahjaveron tuloarviota vähennetään 170 milj. euroa ja ajoneuvoveron 25 milj. euroa.

Sekalaisten tulojen arviota vähennetään 7 milj. eurolla. Hallituksen 4.2.2016 antama esitys (HE 1/2016 vp.) päiväsakkojen korottamisesta noin kaksinkertaisiksi, rikesakkojen korottamisesta edelleen 25 prosenttia ja yhteisöosakkeen asteikon kolminkertaistamisesta on edelleen vireillä eduskunnassa. Eduskuntakäsittelyn pitkittymisen myötä päivä- ja rikesakkojen korotuksiin liittyviä tuloja ei kerry vielä v. 2016 aiemmin arvioidulla tavalla, mikä vähentää maksutuloarviota 69 milj. eurolla. Osinko- ja osakkeiden myyntitulojen arviota alennetaan 758 milj. eurolla. Muutoksessa on kyse tuloutusten siirtymisestä vuosille 2017—2018.

Tasapaino ja valtionvelka

Varsinaisten tulojen 210 milj. euron vähennys ja määrärahojen 106 milj. euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2016 kolmas lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta 317 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2016 arvioidaan 5,96 mrd. euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden 2016 lopussa n. 105,8 mrd. euroa, mikä on n. 50 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2015 Tilinpäätös	2016 Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	2016 Hallituksen esitys	2016 Yhteensä
Määrärahat yhteensä (pl. valtionvelan vähentäminen)				
— Valtionvelan korot (pääluokka 36)	53 700	54 935	106	55 041
	1 530	1 517	31	1 548
Tuloarviot yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)				
— Verotulot	48 971	49 292	-210	49 081
— Muut tulot	39 941	40 933	608	41 542
— Muut tulot	9 030	8 359	-819	7 540
Nettolainanotto ja velanhallinta (mom. 15.03.01)				
— Nettolainanotto	4 406	5 644	317	5 960
— Velanhallinta	4 343	5 694	317	6 010
	63	-50	-	-50

Vaalikauden kehys

Kehykseen luettavia menoja ehdotetaan lisättäväksi n. 28 milj. eurolla. Vuoden 2016 kehysmenojen taso nousisi 45 083 milj. euroon.

Uudet 51 milj. euron kehysten rakennekorjaukset huomioon ottaen vuoden 2016 kehystaso on 45 085 milj. euroa. Jakamattomaksi varaukseksi jää noin miljoona euroa, joka voidaan siirtää vuodelle 2017 käytettäväksi kertaluonteisiin menoihin, ellei se tule käytetyksi vuonna 2016 lisätalousarvioissa.

Kehyksen rakennemuutokset, milj. euroa

Momentti	Asia	2016
26.20.70	Ilma- ja vartioalushankinnan uudelleenbudjetointi	0,7
30.10.64	Ajoitusmuutos maaseutuohjelman toteutuksessa.	-15,7
32.01.41	Ajoitusmuutos VTT:n tutkimusinfrastruktuurihankkeiden maksatuksissa.	-2,5
32.50.64	Ajoitusmuutos pk-yritysaloiteohjelmassa.	-9,1

Kehyksen rakennemuutokset, milj. euroa

Momentti	Asia	2016
32.60.40	Ajoitusmuutoksia energiatuessa (merituulivoimademo ja biojalostamohankkeita).	-16,0
32.60.41	Ajoitusmuutos LNG-terminaalihankkeessa.	-8,3
Yhteensä		-51,0

Maahanmuutto

Maahanmuutosta aiheutuviin menoihin ehdotetaan nettomääräisesti yhteensä n. 38 milj. euron lisäystä. Maahanmuuton aiheuttamat kustannukset v. 2016 arvioidaan nyt runsaat 820 milj. euroa korkeammiksi verrattuna aiempaan tavanomaiseen, n. 3 000—4 000 vuotuisen turvapaikanhakijamäärään.

Vastaanottotoiminnan piirissä olevien turvapaikanhakijoiden määrä on loppuvuonna aiemmin ennakoitua suurempi. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton määrärahoja ehdotetaan tämän johdosta lisättäväksi 110 milj. eurolla. Vastaavasti sisäministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot ovat osoittautuneet ennakoitua suuremmiksi, minkä vuoksi arvonnalisäverojen maksamiseen ehdotetaan 40 milj. euron lisämäärärahaa.

Poliisin maastapoistamis- ja noutokuljetusten määrärahaa ehdotetaan vähennettäväksi 9 milj. eurolla määrärahan tarpeen tarkennuttua. Palautuksia on tehty vuonna 2016 aiemmin ennakoitua vähemmän, sillä maahanmuuttoviraston kielteisen päätöksen saaneista suurin osa valittaa. Lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneiden palauttaminen kotimaihin on käytännössä usein hidasta.

Valtion kotouttamiskorvausten arviomäärärahaan ehdotetaan 30 milj. euron vähennystä, joka aiheutuu korvausten piiriin kuuluvien oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden arvioitua pienemmästä määrästä.

Työttömyysturvan määrärahan tarve alenee työmarkkinatukimomentilla 32,2 milj. eurolla. Muutos aiheutuu oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden aiheuttaminen kustannusten tarkentumisesta.

Maatalous

Maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen ehdotetaan 35 milj. euroa. Tarkoituksena on parantaa maatilojen maksuvalmiutta ja turvata niiden kannattavuutta. Maaseutuvirastolle ehdotetaan 1,4 milj. euron lisäystä maatalouden kriisitukien toimeenpanon, viljelijätukien maksamisen aikaistamisen sekä viljelijätukien toimeenpanon kannalta välttämättömän kehitystyön jatkon varmistamiseen.

Baltic Connector

Valtion kokonaan omistaman Baltic Connector Oy:n pääomituksen ehdotetaan 28 milj. euroa. Euroopan unionin komissio myönsi Suomen ja Viron yhteishankkeelle 187,5 milj. euron tuen, joka kattaa 75 % kokonaiskustannuksista. Ehdotettavalla 28 milj. euron rahoituksella katetaan kansallinen rahoitusosuus Suomen osalta.

Väyläverkko

Väyläverkon käynnissä olevien hankkeiden valtuuksia ehdotetaan korotettavaksi yht. n. 8 milj. eurolla lisä- ja muutostöiden johdosta. Vt 19 Seinäjoen itäisen ohikulkutien valtuutta ehdotetaan nostettavaksi 2,4 milj. eurolla, Riihimäen kolmioraiteen valtuutta 2,5 milj. eurolla ja Kehärata-hankkeen valtuutta 3 milj. eurolla hankkeiden eteenpäin viemiseksi ja loppuun saattamiseksi. Tarvittavat määrärahat katetaan muiden käynnissä olevien hankkeiden säästyvistä rahoista.

Radiotaajuuksien huutokauppa

Vuoden lopulla käynnistetään 700 megahertsin radiotaajuuksien huutokauppa. Huutokaupan järjestäminen aiheuttaa 150 000 euron kustannukset, jotka katetaan huutokauppaan osallistuvien osallistumismaksuista.

Valtiokonttori

Valtiokonttorille ehdotetaan 3,0 milj. euroa, joka on siirtoa ministeriön digitalisaatiokärkihankkeen määrärahamomentilta julkisten palveluiden digitaalisen muutoksen tukemisen määräaikaiseen tehtävään. Ministeriön tuottavuusmäärärahamomentilta ehdotetaan 0,4 milj. euron siirtoa Valtiokonttorille kertaluonteisiin tietojärjestelmäinvestointeihin, jotka aiheutuvat valtion ulkomaanmatkojen matkavahingonkorvaustoiminnan siirrosta Valtiokonttorin tehtäväksi. Valtion tieto- ja viestintäkeskuksen toiminnan turvaamiseksi ehdotetaan 2,0 milj. euron kertaluonteista määrärahaa.

Tulli

Tullille ehdotetaan n. 2,0 milj. euron lisäystä Tullilain muutoksesta johtuen. Lainmuutos aiheuttaa uusia toimitilamenoja aiemmin ilmaisten valvontatilojen osalta. Tullille ehdotetaan myös 2,0 milj. euron lisäystä autoveron vientipalautuksiin, koska vientipalautushakemusten määrä on kasvanut odotettua enemmän v. 2016.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ehdotetaan 180 000 euron määrärahaa rikos- ja riita-asioiden sovittelussa käytettävän tietojärjestelmän rakentamiseen.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle ehdotetaan 150 000 euron lisämäärärahaa valitus- ja poistoasioiden ruuhkan purkamiseen ja käsittelyaikojen lyhentämiseen.

Muut määrärahamuutokset

Valtioneuvoston kanslian hallinnonalalla Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden johdosta myönnettävien kunniamerkkien määrän lisäämiseen varataan 40 000 euron lisämääräraha.

Oikeusministeriön hallinnonalalla rikosvahinkojen ja syyttömästi vangittujen tai tuomittujen korvauksiin ehdotetaan 1,5 milj. euron lisämäärärahaa.

Sisäministeriön hallinnonalalla suojelupoliisin yhdyshenkilötoimintaan ehdotetaan lisättäväksi 170 000 euroa. Rajavartiolaitokselle v. 2014 ensimmäisessä lisäbudjetissa budjetoidusta kolmevuotisesta siirtomäärärahasta Dornier DO 228 -lentokoneiden valvontatekniikan uudistamiseen ehdotetaan peruutettavaksi ja uudelleenbudjetoitavaksi 665 000 euron osuus vuodelle 2017 hankinnan osittaisen viivästymisen johdosta. EU:lta on saatu rahoitusta Rajavartiolaitoksen helikopterihankkeeseen, minkä johdosta Rajavartiolaitoksen investointimomentille ehdotetaan 5,6 milj. euron vähennystä.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla kansallisen tulorekisterin toteutuksen lisärahoitukseksi ehdotetaan 10 milj. euron siirtoa valtiovarainministeriön tuottavuusmäärärahamentiltä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ehdotetaan 120 000 euroa Suomenlinnan alueella sijaitsevan muurin ja maavallin sortuman korjaamiseen. Hallitus ehdottaa valtionavustusprosessin digitalisointihankkeen esiselvitysvaiheeseen 750 000 euroa. Hanke on osa julkisten palveluiden digitalisoinnin kärkihanketta. Osana Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistymishankkeen valmistelua varataan enintään 50 000 euroa valtion osuutta kohdennettavaksi perustettavan säätiön peruspääoman maksamiseen. Säätiön perustamiseen osallistuu myös muita rahoittajatahoja. Tavoitteena on, että yliopistolailla Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston toiminta siirretään uudelle yliopistona toimivalle yliopistosäätiölle 1.1.2018 lukien.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla EU:n rakennerahastojen arviomäärärahaa ehdotetaan vähennettäväksi 20 milj. euroa pk-yritysohjelman käynnistymisen viivästymisestä johtuen. LNG-termiinalien investointituen arviomäärärahaan ehdotetaan 18 milj. euron vähennystä, joka aiheutuu Haminan hankkeen viivästymisestä ja Rauman hankkeen peruuntumisesta. Energiatuen arviomäärärahaa ehdotetaan vähennettäväksi 16 milj. eurolla merituulivoiman demohankkeen ja biojalostamohankkeiden maksatusten viivästymisestä johtuen. Uusiutuvan energian tuotantotuen arviomäärärahaan ehdotetaan 15 milj. euron vähennystä, joka aiheutuu metsähakesähkön tuotantoarvion tarkistuksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla määrärahatarve ansiopäivärahojen osalta kasvaa 31,6 milj. eurolla. Lisäys selittyy valtion lopullisen maksuosuuden vahvistumisella vuodelta 2015. Valtion osuuteen maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista ehdotetaan 1,7 milj. euron lisämäärärahaa. Tarve aiheutuu vakuutusmaksutulon alentumisesta. Sotilasvammakorvauksiin tarvittavaa määrärahaa ehdotetaan tarkistettavaksi alaspäin 7 milj. eurolla. Menoarviota on tarkennettu vastaamaan maksujen toteumaa.

Valtionvelan korkomenoihin ehdotetaan 31 milj. euron lisäystä. Lisämäärärahan tarve aiheutuu pääosin negatiivisen korkotason aiheuttamasta emissiovoitosta viitelainan emission yhteydessä syyskuussa, mitä vastaavat korkosuojauksen menot ovat kasvaneet.

Eduskunnan vuodelle 2016 hyväksymät määrärahat ja nyt ehdotettavat määrärahojen muutokset pääluokittain, euroa

Pääluokka	Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	Hallituksen esitys	Yhteensä
21. Eduskunta	162 876 000	-	162 876 000
22. Tasavallan presidentti	13 456 000	-	13 456 000
23. Valtioneuvoston kanslia	210 556 000	40 000	210 596 000
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 062 758 000	-2 545 000	1 060 213 000
25. Oikeusministeriön hallinnonala	924 000 000	1 500 000	925 500 000
26. Sisäministeriön hallinnonala	1 858 494 000	136 130 000	1 994 624 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 884 571 000	26 000	2 884 597 000
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	17 406 710 000	-8 976 000	17 397 734 000
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 800 916 000	-1 297 000	6 799 619 000
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 569 535 000	3 300 000	2 572 835 000
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 955 413 000	17 650 000	2 973 063 000
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 153 033 000	-64 786 000	3 088 247 000
33. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala	13 211 513 000	-5 570 000	13 205 943 000
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	204 240 000	-	204 240 000
36. Valtionvelan korot	1 517 100 000	31 000 000	1 548 100 000
Yhteensä	54 935 171 000	106 472 000	55 041 643 000

Eduskunnan vuodelle 2016 hyväksymät tuloarviot ja nyt ehdotettavat tuloarvioiden muutokset osastoittain, euroa

Osasto	Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	Hallituksen esitys	Yhteensä
11. Verot ja veronluonteiset tulot	40 933 052 000	608 450 000	41 541 502 000
12. Sekalaiset tulot	5 433 629 000	-7 471 000	5 426 158 000
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 458 138 000	-811 186 000	1 646 952 000
15. Lainat (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	466 800 000	-	466 800 000
Yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	49 291 619 000	-210 207 000	49 081 412 000
15.03.01 Nettolainanotto ja velanhallinta	5 643 552 000	316 679 000	5 960 231 000
Yhteensä	54 935 171 000	106 472 000	55 041 643 000

Vuoden 2016 III lisätalousarvio

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	608 450 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	295 000 000
01. Ansio- ja pääomatuloverot, lisäystä	270 000 000
02. Yhteisövero, lisäystä	195 000 000
04. Perintö- ja lahjaverot, vähennystä	-170 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	155 700 000
01. Arvonlisävero, lisäystä	141 000 000
03. Apteekkimaksut, lisäystä	14 700 000
08. Valmisteverot	21 000 000
01. Tupakkaverot, lisäystä	21 000 000
10. Muut verot	139 000 000
03. Autovero, lisäystä	60 000 000
05. Varainsiirtovero, lisäystä	104 000 000
07. Ajoneuvoverot, vähennystä	-25 000 000

Osasto 12

19. Muut veronluonteiset tulot	-2 250 000
04. Eräät viestinnän maksut, lisäystä	150 000
11. Rahoitusvakausviraston hallintomaksut, vähennystä	-2 400 000

Osasto 12

12. SEKALAISET TULOT	-7 471 000
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	-5 300 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot, vähennystä	-5 300 000
25. Oikeusministeriön hallinnonala	-5 000 000
10. Tuomioistuintulot, vähennystä	-7 500 000
20. Ulosottomaksut, lisäystä	2 500 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	1 280 000
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä	1 280 000
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	65 000 000
02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta, lisäystä	65 000 000
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	5 549 000
10. Liikenneviraston tulot, lisäystä	5 549 000
39. Muut sekalaiset tulot	-69 000 000
01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista, vähennystä	-69 000 000

Osasto 13

13. KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOJEN TULOUTUKSET	-811 186 000
01. Korkotulot	-21 186 000
05. Korot muista lainoista, vähennystä	-7 886 000
07. Korot talletuksista, vähennystä	-2 200 000
09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot, vähennystä	-11 100 000

Osasto 15

13

03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	-758 000 000
01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot, vähennystä	-758 000 000
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	-32 000 000
01. Osuus Suomen Pankin voitosta, vähennystä	-32 000 000

Osasto 15

15. LAINAT	316 679 000
03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	316 679 000
01. Nettolainanotto ja velanhallinta, lisäystä	316 679 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:**106 472 000**

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23		€
23. VALTIONEUVOSTON KANSLIA		40 000
90. Muut menot		40 000
21. Kunniamerkit (arviomääräraha), lisäystä		40 000
Pääluokka 24		
24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA		-2 545 000
01. Ulkoasiainhallinto		-545 000
01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä		-545 000
10. Kriisinhallinta		—
20. Suomalaisen kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (siirtomääräraha 2 v)		—
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö		-2 000 000
66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v), vähennystä		-2 000 000
Pääluokka 25		
25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		1 500 000
01. Ministeriö ja hallinto		1 690 000
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä		-6 000
05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		250 000
21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v), vähennystä		-60 000
50. Avustukset (kiinteä määräraha), lisäystä		6 000
51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha), lisäystä		1 500 000

Pääluokka 26

15

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu	-125 000
03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-100 000
04. Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-25 000
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	—
20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	-45 000
01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-45 000
30. Syyttäjät	-20 000
01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-20 000

Pääluokka 26

26. SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	136 130 000
01. Hallinto	39 934 000
01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä ..	-76 000
29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha), lisäystä	40 000 000
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	10 000
10. Poliisitoimi	-8 840 000
01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-10 000
02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	170 000
20. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha), vähennystä	-9 000 000
21. KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	—
20. Rajavartiolaitos	-4 964 000
70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v), vähennystä ..	-4 964 000
40. Maahanmuutto	110 000 000
21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha), lisäystä	110 000 000

Pääluokka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	26 000
10. Sotilaallinen maanpuolustus	—
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)	—
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	26 000
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	—
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha), lisäystä	26 000

Pääluokka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	-8 976 000
01. Hallinto	900 000
20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	900 000
10. Verotus ja tulli	3 950 000
02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 950 000
63. Takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	—
97. Autoveron vientipalautus (arviomääräraha), lisäystä	2 000 000
20. Palvelut valtioyhteisölle	400 000
01. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	3 400 000
10. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen investointimenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-5 000 000
11. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toiminnan turvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	2 000 000
88. Senaatti-kiinteistöt	—
50. Eläkkeet ja korvaukset	-11 100 000
95. Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot (arviomääräraha), vähennystä	-11 100 000
60. Valtionhallinnon yhteiset henkilöstömenot	4 500 000
12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	4 500 000

Päälukka 29

17

70. Valtionhallinnon kehittäminen	-4 150 000
20. Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-10 400 000
21. Kansallisen tulorekisterin toteutus (siirtomääräraha 3 v), lisäystä ..	10 000 000
22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-3 750 000
80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	-3 026 000
30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha), vähennystä	-2 136 000
33. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha), vähennystä	-890 000
90. Kuntien tukeminen	—
31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (arviomääräraha)	—
34. Paikallisten kuntakokeilujen rahoitus (siirtomääräraha 3 v)	—
92. EU ja kansainväliset järjestöt	-450 000
03. Rahoitusvakausraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-500 000
69. Maksut Euroopan unionille (siirtomääräraha 2 v)	—
95. Valtion takaussuoritukset (arviomääräraha), lisäystä	50 000

Päälukka 29

29. OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA	-1 297 000
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	714 000
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	714 000
10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus	—
30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	—
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	-2 227 000
20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	—
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha), vähennystä	-2 227 000

Pääluokka 30

80. Taide ja kulttuuri	216 000
01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	96 000
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	120 000

Pääluokka 30

30. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 300 000
10. Maaseudun kehittäminen	1 000 000
44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	35 000 000
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha), vähennystä	-34 000 000
20. Maa- ja elintarviketalous	2 300 000
03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 400 000
46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	900 000
64. Metsähallitus 2016	—

Pääluokka 31

31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	17 650 000
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	17 500 000
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha), lisäystä	17 500 000
10. Liikenneverkko	—
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	150 000
01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	150 000
43. Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	—

Pääluokka 32

19

50. Tutkimus

—

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

—

Pääluokka 32**32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA****-64 786 000****01. Hallinto****725 000**

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä 225 000

21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v) —

29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha), lisäystä 3 000 000

41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha), vähennystä -2 500 000

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka**5 000 000**

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha), lisäystä 5 000 000

42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v) —

47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha) —

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka**628 000**

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä 628 000

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka**-20 000 000**

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha), vähennystä -20 000 000

60. Energiapolitiikka**-21 139 000**

40. Energiatuki (arviomääräraha), vähennystä -16 000 000

41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha), vähennystä ... -18 139 000

44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha), vähennystä ... -15 000 000

87. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v) 28 000 000

70. Kotouttaminen**-30 000 000**

30. Valtion korvaukset kunnille (arviomääräraha), vähennystä -30 000 000

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	-5 570 000
01. Hallinto	150 000
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	150 000
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	—
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	180 000
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	180 000
20. Työttömyysturva	-600 000
50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha), lisäystä	31 600 000
52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha), vähennystä	-32 200 000
40. Eläkkeet	1 700 000
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha), lisäystä	1 700 000
50. Veteraanien tukeminen	-7 000 000
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha), vähennystä	-7 000 000

Pääluokka 35

35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	—
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	—
20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 2 v)	—
22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	—
61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—

Pääluokka 36

36. VALTIONVELAN KOROT	31 000 000
01. Valtionvelan korko	31 000 000
90. Valtionvelan korko (arviomääräraha), lisäystä	31 000 000

Määrärahojen kokonaismäärä:**106 472 000**

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 270 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu pääasiassa osinkotulojen ennakoitua suuremmasta kasvusta, mikä on lisännyt osinkotuloista tehtäviä ennakonpidätyksiä sekä rajoitetusti verovelvollisten maksaman lähdeveron kertymää. Tähän on vaikuttanut myös lähdeverojen palautusten jääminen ennakoitua pienemmiksi. Viime vuonna lähdeveroja palautettiin 293 milj. euroa, kun kuluvan vuoden elokuuhun mennessä on palautettu 125 milj. euroa.

2016 III lisätalousarvio	270 000 000
2016 talousarvio	9 210 000 000
2015 tilinpäätös	9 094 292 379
2014 tilinpäätös	9 117 056 165

02. Yhteisövero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 195 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu siitä, että verovuoden 2016 yhteisöennakoita on kertynyt odotettua selvästi enemmän. Tuloarvion korottamiseen vaikuttaa myös se, että verovuoden 2015 verotuksen toimittamisesta saatujen väliaikatietojen perusteella kalenterivuodelle 2016 ajoittuvat verovuoden 2015 kertymät ovat muodostumassa aiemmin arvioitua myönteisemmiksi.

2016 III lisätalousarvio	195 000 000
2016 II lisätalousarvio	206 000 000
2016 talousarvio	2 877 000 000
2015 tilinpäätös	2 761 280 794
2014 tilinpäätös	2 432 758 665

04. Perintö- ja lahjaverot

Momentilta vähennetään 170 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu ennakoitua selvästi pienemmistä kertymistä. Heikon kehityksen taustalla näyttäisi olevan pääasiassa perintö- ja lahjaverotien käsittelyn huomattava hidastuminen Verohallinnossa vuoden 2016 aikana.

2016 III lisätalousarvio	-170 000 000
2016 II lisätalousarvio	-50 000 000
2016 talousarvio	710 000 000
2015 tilinpäätös	630 918 741
2014 tilinpäätös	499 060 109

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 141 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua suuremmista kertymätiedoista sekä makroennusteen muutoksesta.

2016 III lisätalousarvio	141 000 000
2016 talousarvio	16 868 000 000
2015 tilinpäätös	16 628 487 549
2014 tilinpäätös	16 552 721 016

03. Apteekkimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 14 700 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu apteekkien vuoden 2015 liikevaihtoon perustuvien ennakoitujen apteekkimaksujen tarkentumisesta.

2016 III lisätalousarvio	14 700 000
2016 talousarvio	162 100 000
2015 tilinpäätös	164 417 019
2014 tilinpäätös	156 601 052

08. Valmisteverot

01. Tupakkaverot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 21 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua suuremmista kertymätiedoista. Tupakkaverot on korotettu kahdesti vuonna 2016. Verotettujen tuotteiden varastot ovat suurentuneet ennen perusmuutosten voimaantuloa, mikä on lisännyt verokertymää aiemmin arvioitua suuremmaksi.

2016 III lisätalousarvio	21 000 000
2016 talousarvio	929 000 000
2015 tilinpäätös	880 851 169
2014 tilinpäätös	785 291 870

10. Muut verot

03. Autoverot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 60 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua suuremmista kertymätiedoista. Uusien henkilöautojen rekisteröinnit ovat kasvaneet ennakoitua enemmän. Uusien henkilöautojen rekisteröidyksi määräksi arvioidaan 112 000 kappaletta, mikä on 6 000 kappaletta syksyllä 2015 ennakoitua enemmän.

2016 III lisätalousarvio	60 000 000
2016 talousarvio	839 000 000
2015 tilinpäätös	884 127 174
2014 tilinpäätös	917 993 352

05. Varainsiirtoverot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 104 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua suuremmista kertymätiedoista. Odotettua myönteisempi kehitys on näkynyt erityisesti osake- ja arvopaperikaupasta saadussa varainsiirtoverossa.

2016 III lisätalousarvio	104 000 000
2016 talousarvio	698 000 000
2015 tilinpäätös	783 535 939
2014 tilinpäätös	702 163 570

07. Ajoneuvovero

Momentilta vähennetään 25 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu kertymä tiedoista. Ajoneuvoveron tuottoon vuonna 2016 vaikuttaa vuoden 2017 alusta voimaan tulevan veronkorotuksen jaksotus. Koska ajoneuvovero kannetaan etukäteen juoksevalta 12 kuukauden mittaiselta verokaudelta, korotuksella on vaikutusta jo vuoden 2016 ajoneuvoverokertymään. Korotuksesta kertyy kuitenkin ennustettua pienempi osuus vuoden 2016 puolella.

2016 III lisätalousarvio	-25 000 000
2016 talousarvio	1 115 000 000
2015 tilinpäätös	929 984 759
2014 tilinpäätös	877 618 781

19. Muut veronluonteiset tulot*04. Eräät viestinnän maksut*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 150 000 euroa.

Selvitysosa: 700 MHz taajuusalue on osoitettu vuoden 2017 alusta lähtien langattoman laajakaistan käyttöön. Valtioneuvosto myöntää toimiluvat tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 11 §:n mukaisella huutokauppamenetelmällä vuoden 2016 lopussa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään radiotaajuuksien huutokaupan yksityiskohdista. Huutokaupan järjestää Viestintävirasto. Toimiluvan saaneilta teleyrityksiltä peritään lain edellyttämä toimilupamaksu. Huutokaupattavan taajuusalueen lähtöhinta on 60 milj. euroa ja se tuloutetaan tasaerissä toimilupakauden viiden ensimmäisen vuoden aikana. Huutokaupan järjestämisestä aiheutuvat kustannukset 150 000 euroa peritään yrityksiltä ja ne on otettu huomioon momentin 31.40.01 määrärahan mitoituksessa.

2016 III lisätalousarvio	150 000
2016 talousarvio	28 570 000
2015 tilinpäätös	28 665 476
2014 tilinpäätös	28 203 802

11. Rahoitusvakaustaviraston hallintomaksut

Momentilta vähennetään 2 400 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2015 hallintomaksujen ylijäämän vuoksi ei vuonna 2016 hallintomaksua ole tarvetta kerätä lainkaan.

2016 III lisätalousarvio	-2 400 000
2016 talousarvio	2 400 000
2015 tilinpäätös	2 998 447

Osasto 12 SEKALAISET TULOT

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentilta vähennetään 5 300 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 2 800 000 euroa aiheutuu viisumien käsittelymaksutulojen vähentymisestä ja 500 000 euroa Suomen Reykjavikin suurlähetystön kanslian myynnistä luopumisesta.

Vähennyksestä 2 000 000 euroa siitä, että ulkoasiainministeriön ja EU:n komission Nepaliläisen vesivarainhoidon yhteistoimintahanke ei saa kuluvana vuonna komission rahoitusta. Vastaava vähennys on tehty momentille 24.30.66.

2016 III lisätalousarvio	-5 300 000
2016 talousarvio	42 527 000
2015 tilinpäätös	50 442 915
2014 tilinpäätös	9 379 100

25. Oikeusministeriön hallinnonala

10. Tuomioistuintulot

Momentilta vähennetään 7 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu tammi—elokuun arvioitua pienemmästä tulokertymästä. Vuoden 2016 alussa tuli voimaan uusi tuomioistuinmaksulainsäädäntö, jota sovelletaan ratkaisuihin asioihin, jotka ovat tulleet vireille lainsäädännön voimaantulon jälkeen. Alkuvuonna on ratkaistu pääosin edellisenä vuonna vireilletulleita asioita.

2016 III lisätalousarvio	-7 500 000
2016 talousarvio	46 400 000
2015 tilinpäätös	32 511 257
2014 tilinpäätös	33 455 279

20. Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 2 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu arvioitua suuremmasta perimistuloksesta.

2016 III lisätalousarvio	2 500 000
2016 talousarvio	71 500 000
2015 tilinpäätös	78 564 833
2014 tilinpäätös	78 477 235

27. Puolustusministeriön hallinnonala*99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 1 280 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Foreign Military Sales (FMS) -maksujärjestelyyn liittyvistä palautuksista ja korkotuotoista.

2016 III lisätalousarvio	1 280 000
2016 talousarvio	5 200 000
2015 tilinpäätös	4 728 637
2014 tilinpäätös	5 063 201

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala*02. Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 65 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys johtuu ohjelmakauden 2014—2020 maatalouden ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon tuen ja eläinten hyvinvointia edistävien korvausten maksuaikataulumuutoksista sekä ohjelmakausien 2007—2013 ja 2014—2020 meno- ja tulokertymää koskevien arvioiden tarkentumisesta vuoden 2016 aikana.

Ohjelmakauden 2007—2013 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 98,4 % käytettävissä olleesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) rahoituskehiksestä toteutui 31.12.2015 mennessä maksuina tuensaajille. Loppumaksun ja rahoituskorjauksesta maksetun palautuksen määrä on noin 73 600 000 euroa, josta tuloutuu talousarvioon noin 48 800 000 euroa ja Makeraan noin 24 800 000 euroa. Loppumaksun arvioidaan tuloutuvan vuoden 2016 lopussa.

Ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman osalta tulojen määräksi arvioidaan noin 341 200 000 euroa, josta ennakon määrä on noin 23 597 000 euroa.

2016 III lisätalousarvio	65 000 000
2016 talousarvio	325 000 000
2015 tilinpäätös	401 548 943
2014 tilinpäätös	71 974 106

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

10. Liikenneviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 5 549 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on WINMOS-hankkeen (jäänmurtajan hankinta) EU:n suoraan raketustukeen vuoden 2014 tukipäätökseen perustuva ennakkosuoritus.

2016 III lisätalousarvio	5 549 000
2016 talousarvio	136 194 000
2015 tilinpäätös	17 733 922
2014 tilinpäätös	49 814 135

39. Muut sekalaiset tulot

01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista

Momentilta vähennetään 69 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antoi 4.2.2016 eduskunnalle esityksen (HE 1/2016 vp) rikoslain ja pysäköinnin valvonnasta annetun lain muuttamisesta, jossa päivä- ja rikesakkoja ehdotetaan korotettavaksi hallitusohjelman mukaisesti. Lakimuutosten oli tarkoitus tulla voimaan keväällä 2016. Esityksen eduskuntakäsittelyn pitkittyessä sakkojen korotukseen liittyviä tuloja ei kuitenkaan kerry vielä vuonna 2016.

2016 III lisätalousarvio	-69 000 000
2016 talousarvio	188 000 000
2015 tilinpäätös	72 938 660
2014 tilinpäätös	133 326 125

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOOUTUKSET

01. Korkotulot

05. Korot muista lainoista

Momentilta vähennetään 7 886 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu etenkin Vientiluoton ja Kreikan lainojen korkojen tarkentumisesta.

2016 III lisätalousarvio	-7 886 000
2016 talousarvio	81 238 000
2015 tilinpäätös	88 960 539
2014 tilinpäätös	107 634 667

07. Korot talletuksista

Momentilta vähennetään 2 200 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu tarkentuneesta arviosta.

2016 III lisätalousarvio	-2 200 000
2016 talousarvio	3 300 000
2015 tilinpäätös	3 628 582
2014 tilinpäätös	10 923 275

09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot

Momentilta vähennetään 11 100 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvion pieneneminen johtuu muutoksesta korkojen laskentaperusteessa. Vastaava vähennys on tehty momentille 28.50.95.

2016 III lisätalousarvio	-11 100 000
2016 talousarvio	34 100 000
2015 tilinpäätös	32 492 786
2014 tilinpäätös	25 187 118

03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot

01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot

Momentilta vähennetään 758 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että hallituksen kärkihankkeiden rahoitukseen liittyvistä tuloutuksista 758 milj. euroa siirtyy maksettavaksi vuosina 2017 sekä 2018. Ajoitusmuutoksella ei ole vaikutusta kärkihankkeisiin liittyvän vuosien 2016—2018 tuloutuksen kokonaismäärään.

2016 III lisätalousarvio	-758 000 000
2016 talousarvio	1 967 000 000
2015 tilinpäätös	1 602 959 645
2014 tilinpäätös	1 983 651 866

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. Osuus Suomen Pankin voitosta

Momentilta vähennetään 32 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu pankkivaltuuston 21.3.2016 vahvistamasta tuloutuspäätöksestä.

2016 III lisätalousarvio	-32 000 000
2016 talousarvio	130 000 000
2015 tilinpäätös	137 500 000
2014 tilinpäätös	180 000 000

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentille merkitään lisäystä 316 679 000 euroa.

Selvitysosa: Nimellisarvoiseen nettolainanottoon merkitään lisäystä 316 679 000 euroa, jolloin nimellisarvoisen nettolainanoton määrä on 6 010 231 000 euroa vuonna 2016. Velanhallinnan erät mukaan lukien nettotulojen määrä on 5 960 231 000 euroa vuonna 2016.

Tulot ja menot (milj. euroa)

Tulot	
Nimellisarvoinen nettolainanotto	6 010
Menot	
Emissiotappiot (netto)	-40
Pääomatappiot (netto)	-10
Nettotulot	5 960
2016 III lisätalousarvio	316 679 000
2016 II lisätalousarvio	233 180 000
2016 I lisätalousarvio	78 870 000
2016 talousarvio	5 331 502 000
2015 tilinpäätös	4 405 769 398
2014 tilinpäätös	5 554 308 684

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23 VALTIONEUVOSTON KANSLIA

90. Muut menot

21. Kunniamerkit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 40 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu annettavien kunniamerkkien määrän kasvusta Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden lähestyessä.

2016 III lisätalousarvio	40 000
2016 II lisätalousarvio	100 000
2016 talousarvio	700 000
2015 tilinpäätös	691 013
2014 tilinpäätös	555 445

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. *Ulkoasiainhallinnon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 545 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 521 000 euroa maksullisen toiminnan tulojen kasvusta ulkomaalaisten perheenjäsenten oleskelulupahakemusten sekä niihin liittyvien notaaripalvelujen tultua maksullisiksi ulkoasiainministeriön maksuasetuksen muutoksen (339/2016) myötä ja 100 000 euroa Suomen Reykjavikin suurlähetystön kanslian vuokramenojen poisjäämisestä ulkoasiainministeriön luovuttua kanslian myynnistä sekä lisäyksenä 76 000 euroa siirtona momentilta 26.01.01 Suomen EU:n pysyvän edustuston maahanmuuton erityisasiantuntijan menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-545 000
2016 II lisätalousarvio	-964 000
2016 talousarvio	226 439 000
2015 tilinpäätös	234 079 000
2014 tilinpäätös	217 061 000

10. Kriisinhallinta

20. *Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	EU:n taistelujoukkojen koulutus- ja valmiusajan menot	2 345 000
04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	2 035 000
05.	Yhteiset menot	6 147 000
06.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	990 000
08.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	5 028 000

Käyttösuunnitelma (euroa)

09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	570 000
10.	Atalanta-operaation menot	865 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	1 164 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	24 787 000
15.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	1 210 000
16.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	676 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	7 244 000
19.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	2 992 000
20.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	245 000
21.	Libyan kemiallisten aseiden hävittämisoperaation menot	148 000
Yhteensä		56 446 000

Selvitysosa: Käyttösuunnitelmaan lisätään kohdat 20. Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF), jolle ehdotetaan 245 000 euron määrärahaa, sekä 21. Libyan kemiallisten aseiden hävittämisoperaation menot, jolle ehdotetaan 148 000 euron määrärahaa. Suunnitteluperusteena on käyttösuunnitelmakohdassa 20. käytetty kolmea sotilasta seitsemäksi kuukaudeksi ja käyttösuunnitelmakohdassa 21. kahta sotilasta neljäksi kuukaudeksi. Käyttösuunnitelmakohdan 05. lisäys aiheutuu tarkentuneista rotaatiokoulutuksen kustannuksista ja käyttösuunnitelmakohdan 19. lisäys aiheutuu tarkentuneista palkkauskustannuksista. Käyttösuunnitelmakohdan 10. lisäys aiheutuu alustarkastusosaston osallistumisesta EUNAVFOR Sophia -operaatioon marraskuun 2016 loppuun asti. Tarvittavat määrärahat katetaan käyttösuunnitelmakohtien 04. , 08. ja 14. vähennyksillä operaatioiden suunnitteluperusteiden tarkennettua.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	-155 000
05.	Yhteiset menot	+355 000
08.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	-650 000
10.	Atalanta-operaation menot	+150 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	-393 000
19.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	+300 000
20.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	+245 000
21.	Libyan kemiallisten aseiden hävittämisoperaation menot	+148 000
Yhteensä		-

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	7 446 000
2016 talousarvio	49 000 000
2015 tilinpäätös	49 205 991
2014 tilinpäätös	54 215 220

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 2 000 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	119 310 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö ¹⁾	155 153 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	45 000 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	35 860 000
5.	Humanitaarinen apu	70 000 000
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	4 920 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 300 000
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle	65 000 000
9.	Korkotuki-instrumentti	6 800 000
Yhteensä		504 343 000

¹⁾ Sisältää ministeriön ja Iso-Britannian kehityspoliittisen osaston (DFID) yhteistoimintahankkeen menoja 11 000 000 euroa sekä ministeriön ja Itävallan kehitysyhteistyöviraston (ADA) yhteistoimintahankkeen menoja 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että ulkoasiainministeriön ja EU:n komission Nepaliläin Kaukolännen vesivarainhoidon yhteistoimintahanke ei saa kuluvana vuonna komission rahoitusta, ja se kohdennetaan käyttösuunnitelmakohtaan 2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö. Vastaava vähennys on tehty momentille 12.24.99.

Ehdotus ei vähennä ulkoasiainministeriön rahoitusosuutta hankkeelle eikä vaikuta Suomen julkisen kehitysavun määrään.

2016 III lisätalousarvio	-2 000 000
2016 II lisätalousarvio	—
2016 I lisätalousarvio	8 250 000
2016 talousarvio	498 093 000
2015 tilinpäätös	802 582 000
2014 tilinpäätös	961 245 000

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 6 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 25.01.50 saamen kielilain (1086/2003) 31 §:n mukaisen avustuksen maksamisesta Paliskuntain yhdistykselle aiheutuviin menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-6 000
2016 II lisätalousarvio	-174 000
2016 talousarvio	21 608 000
2015 tilinpäätös	22 675 000
2014 tilinpäätös	27 661 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 250 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä aiheutuvista menoista, josta 60 000 euroa on siirtoa momentilta 25.01.21, 100 000 euroa on siirtoa momentilta 25.10.03, 25 000 euroa on siirtoa momentilta 25.10.04, 45 000 euroa on siirtoa momentilta 25.20.01 ja 20 000 euroa on siirtoa momentilta 25.30.01.

2016 III lisätalousarvio	250 000
2016 II lisätalousarvio	-40 000
2016 I lisätalousarvio	139 000
2016 talousarvio	6 941 000
2015 tilinpäätös	3 459 000

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 60 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 25.01.05 oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuviin menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-60 000
2016 talousarvio	295 000
2015 tilinpäätös	295 000
2014 tilinpäätös	251 000

50. *Avustukset* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 6 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	2 806
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 188
Muut avustukset (enintään)	190
Yhteensä	6 184

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 25.01.01 saamen kielilain 31 §:n mukaisen avustuksen maksamisesta Paliskuntain yhdistykselle aiheutuviin menoihin. Lisäys kohdennetaan käyttösuunnitelmakohtaan Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen.

2016 III lisätalousarvio	6 000
2016 II lisätalousarvio	18 000
2016 I lisätalousarvio	-284 000
2016 talousarvio	6 444 000
2015 tilinpäätös	4 397 245
2014 tilinpäätös	4 237 607

51. *Eräät valtion maksamat korvaukset* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 1 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu rikosvahinkokorvausten ja syyttömästi vangitulle tai tuomitulle maksettavien korvausten kasvusta.

2016 III lisätalousarvio	1 500 000
2016 talousarvio	18 070 000
2015 tilinpäätös	18 762 107
2014 tilinpäätös	17 566 829

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 100 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että 1.12.2016 lukien voidaan perustaa yksi hovioikeudenneuvoksen (T14) virka edellyttäen, että samasta ajankohdasta lukien lakkautetaan yksi hovioikeudenlaamannin (T16) virka.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 25.01.05 oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuviin menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-100 000
2016 II lisätalousarvio	-1 526 000
2016 talousarvio	262 764 000
2015 tilinpäätös	247 976 000
2014 tilinpäätös	260 048 000

04. Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 25 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 25.01.05 oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuviin menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-25 000
2016 II lisätalousarvio	1 109 000
2016 talousarvio	60 765 000
2015 tilinpäätös	60 076 000
2014 tilinpäätös	38 845 682

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 1 500 000 euroa konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyn menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Perustelujen enintään erän kasvu 1 100 000 eurosta 1 500 000 euroon aiheutuu julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuviin muihin konkurssimenettelyn menoihin liittyvien arvonlisäveromenojen kohdentamisesta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	4 300 000
2016 talousarvio	70 800 000
2015 tilinpäätös	65 109 777
2014 tilinpäätös	60 456 245

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 45 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 25.01.05 oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuviin menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-45 000
2016 II lisätalousarvio	-777 000
2016 talousarvio	110 922 000
2015 tilinpäätös	103 723 000
2014 tilinpäätös	105 377 000

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 20 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 25.01.05 oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuviin menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-20 000
2016 II lisätalousarvio	-282 000
2016 talousarvio	46 992 000
2015 tilinpäätös	46 223 000
2014 tilinpäätös	45 923 000

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 76 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 24.01.01 Suomen EU:n pysyvään edustustoon perustettavan maahanmuuton erityisasiantuntijan menoihin.

2016 III lisätalousarvio	-76 000
2016 II lisätalousarvio	-134 000
2016 talousarvio	14 857 000
2015 tilinpäätös	16 218 000
2014 tilinpäätös	21 774 000

29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 40 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu mm. turvapaikanhakijoiden arvonlisäverollisten vastaanottopalveluiden menojen merkittävästä kasvusta, Rajavartiolaitoksen maksamista yhteisöarvonlisäveromenoista sekä poliisin suurivolyymisiin toimintoihin ja hankkeisiin liittyvistä arvonlisäveromenoista.

2016 III lisätalousarvio	40 000 000
2016 II lisätalousarvio	11 981 000
2016 talousarvio	63 019 000
2015 tilinpäätös	80 393 632
2014 tilinpäätös	69 715 872

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös poliisin todistajan-suojeluohjelmaan sisältyvän sopeutumisavustuksen maksamiseen.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että momentille lisätään käyttösuunnitelma seuraavasti:

Käyttösuunnitelma (euroa)

Suomen meripelastusseura	204 000
Ålands Sjöräddningssällskap	11 000
Todistajansuojeluohjelman mukainen sopeutumisavustus	10 000
Yhteensä	225 000

Momentin määräraha muutetaan kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 26.10.01 todistajansuojeluohjelman mukaisen sopeutumisavustuksen maksamiseen.

2016 III lisätalousarvio	10 000
2016 talousarvio	215 000
2015 tilinpäätös	248 000

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 10 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 26.01.50 poliisin todistajansuojeluohjelman mukaisen sopeutumisavustuksen maksamiseen.

2016 III lisätalousarvio	-10 000
2016 II lisätalousarvio	-895 000
2016 I lisätalousarvio	1 700 000
2016 talousarvio	729 491 000
2015 tilinpäätös	736 316 000
2014 tilinpäätös	731 422 000

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 170 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu suojelupoliisin yhdyshenkilötoiminnan laajenuksesta terrorismin vastaisessa työssä.

2016 III lisätalousarvio	170 000
2016 II lisätalousarvio	-80 000
2016 talousarvio	23 919 000

20. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 9 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että poliisin suorittamia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden maastapoistamisia ei ole voitu panna täytäntöön ennakoitulla tavalla johtuen suunniteltua hitaammasta turvapaikkapäätöksenteosta sekä kielteisestä päätöksestä valittaneiden määrän kasvusta ja prosessien kestosta.

2016 III lisätalousarvio	-9 000 000
2016 talousarvio	22 000 000
2015 tilinpäätös	7 470 737
2014 tilinpäätös	3 618 815

21. KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan projektihenkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin.

Selvitysosa: Tarve palkkausmenojen maksamiseen johtuu Hallinnon tietotekniikkakeskus -viraston lakkauttamisesta vuonna 2016 ja tehtävien siirtymisestä poliisiin omaksi työksi.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	12 922 000
2015 tilinpäätös	—
2014 tilinpäätös	7 000 000

20. Rajavartiolaitos

70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentilta vähennetään 4 964 000 euroa.

Vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa Dornier DO 228 -lentokoneiden valvontatekniikan uudistamishankkeelle myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 665 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 5 629 000 euroa, joka johtuu EU:n ulkorajarahaston helikopterihankkeen toteuttamiseen osallistumiseen tarvittavan määrärahan tarkentumisesta ja lisäyksenä 665 000 euroa aiemmin budjetoidun määrärahan osittaisesta uudelleenbudjetoinnista.

Rajavartiolaitokselle myönnettiin vuoden 2011 talousarviossa valtuus helikopterihankkeeseen, johon haettiin rahoitusta myös EU:n ulkorajarahaston vuosiohjelmista 2012 ja 2013. Takautuvasti saatu EU-rahoitus vähentää momentin vuoden 2016 määrärahatarvetta 5 629 000 euroa.

Rajavartiolaitokselle myönnettiin vuoden 2010 neljännessä lisätalousarviossa 3 000 000 euron määräraha Dornier DO 228 -lentokoneiden valvontatekniikan uudistamishankkeen toisen vaiheen toteuttamiseen. Siirtomäärärahasta käyttämättä ollut määräraha 2 421 000 euroa budjetoitiin uudelleen vuoden 2012 kolmannessa lisätalousarviossa ja 750 000 euroa vuoden 2014 ensimmäisessä lisätalousarviossa. Rajavartiolaitoksesta riippumattomista syistä tilausta ei ole kyetty toimittamaan sovituksessa ajassa ja hanke on viivästyneenä osittain vuodelle 2017, jolloin vuoden 2014 määräraha ei olisi enää käytettävissä. Käyttämättä oleva osa vuoden 2014 määrärahasta eli 665 000 euroa ehdotetaan uudelleenbudjetoitavaksi.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2016 III lisätalousarvio	-4 964 000
2016 talousarvio	15 960 000
2015 tilinpäätös	30 387 000
2014 tilinpäätös	750 000

40. Maahanmuutto

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 110 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys johtuu lähinnä vastaanotto toiminnan piirissä olevien turvapaikanhakijoiden ennakoitua suuremmasta määrästä loppuvuonna 2016. Määrä aiheutuu turvapaikkakäytön suunniteltua hitaammasta päätöstahdistasta, kielteisten päätösten ja niistä valittaneiden ennakoitua suuremmasta määrästä ja muutoksen haun kestosta sekä viiveistä prosessissa kuten kuntiin siirtymisen viiveistä ja täytäntöönpanokelpoisen kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamisen viivästyneisyydestä mm. palautussopimusten puuttuessa. Vuoden lopussa arvioidaan vastaanoton piirissä olevan 19 000—22 000 hakijaa, joista suuri osa on kielteisen päätöksen saaneita ja palautusta odottavia taikka joiden palautusmahdollisuuksia selvitetään.

2016 III lisätalousarvio	110 000 000
2016 II lisätalousarvio	130 442 000
2016 talousarvio	290 327 000
2015 tilinpäätös	124 910 232
2014 tilinpäätös	43 984 404

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää myös enintään 4 000 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamisesta puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön siirtomäärärahakauden puitteissa määräämäksi siirtymäjäksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen.

Selvitysosa: Varsinaista talousarviota laadittaessa arvioitiin asuntojen verotusarvon muutoksiin ja puolustusvoimauudistukseen perustuen asuntosubventiomäärärahan tarpeeksi 4 800 000 euroa vuonna 2016. Subventiomäärärahan tarve on tämän jälkeen tarkentunut noin 4 000 000 euroon, joten määrarahasta voidaan käyttää 800 000 euroa muihin momenttiperustelujen mukaisiin puolustusvoimien toimintamenoihin.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	-17 708 000
2016 talousarvio	1 917 418 000
2015 tilinpäätös	1 838 940 000
2014 tilinpäätös	1 863 259 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 75 766 000 euroa.

Valtuus

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen 2016 (PVKEH 2016) -tilausvaltuuden enimmäismäärää vähennetään 11 000 000 eurolla 171 276 000 euroon tilausvaltuuden maksatusaikaa muuttamatta.

Selvitysosa: PVKEH 2016 -tilausvaltuuden enimmäismäärän vähentäminen 11 000 000 eurolla aiheutuu Jurmo -luokan venekaluston peruskorjauksen hankintavalmistelun viivästy-

sestä, jonka vuoksi tilausvaluuden vuoden 2016 maksatusmäärärahasta siirretään 4 000 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin ja tilausvaluudesta vähennettävät vuosien 2017 ja 2018 maksatusosuudet ehdotetaan budjetoitavaksi määrärahasi myöhemmin.

Tilausvaluuden muutokset toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Tehtyjen muutosten jälkeen määrärahasta arvioidaan käytettävän 445 564 000 euroa aikaisemmin myönnettyistä tilausvaluuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 30 550 000 euroa vuonna 2016 myönnetystä tilausvaluudesta aiheutuvien menojen maksamiseen, 7 737 000 euroa tilausvaluuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 75 766 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Päätösosaan tehtyjen muutosten johdosta valtuustaulukko muuttuu seuraavanlaiseksi:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Vanhat tilausvaluudet						
Valmiusyhtymien varustaminen (VYV 1)						
-tilausvaluus	14 175	9 800	19 100			43 075
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2007) -tilausvaluus	24 107					24 107
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2009) -tilausvaluus	22 042	15 000				37 042
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2012) -tilausvaluus	89 251	11 541	6 057	5 000		111 849
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2013) -tilausvaluus	128 236	66 152				194 388
Tekninen tutkimus, tuotekehitys ja hankevalmistelu 2013 (TTK-PROTO 2013) -tilausvaluus	8 160					8 160
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2014) -tilausvaluus	97 600	81 350	49 950	51 000	22 000	301 900
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2015) -tilausvaluus	61 993	50 000	16 825	14 700		143 518
Vanhat tilausvaluudet yhteensä	445 564	233 843	91 932	70 700	22 000	864 039
Uusi tilausvaluus						
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2016) -tilausvaluus	30 550	65 426	52 100	12 000	11 200	171 276
Uusi tilausvaluus yhteensä	30 550	65 426	52 100	12 000	11 200	171 276
Valtuudet yhteensä	476 114	299 269	144 032	82 700	33 200	1 035 315

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	16 882 000
2016 talousarvio	542 735 000
2015 tilinpäätös	469 563 000
2014 tilinpäätös	427 561 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	932 000
02.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	148 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	3 255 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	5 000 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	12 600 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	5 671 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	1 000
09.	EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenot sekä siirtokorvaukset	100 000
10.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	1 003 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	296 000
13.	Atalanta-operaation menot	31 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	5 744 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	209 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	61 000
18.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	85 000
19.	Libyan kemiallisten aseiden hävittämisoperaation menot	55 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	570 000
Yhteensä		35 761 000

Selvitysosa: Suomi on päättänyt osallistua kolmen sotilaan vahvuudella YK:n UNDOF-operaatioon Golanilla ja kahden sotilaan vahvuudella sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Libyan kemiallisten aseiden lähtöaineiden hävittämiseksi yhdessä Tanskan kanssa. Tämän johdosta momentille lisätään uudet käyttösuunnitelmakohtat 18. Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF), jolle ehdotetaan 85 000 euron määrärahaa sekä 19. Libyan kemiallisten aseiden hävittämisoperaation menot, jolle ehdotetaan 55 000 euron määrärahaa. Edellä mainittujen käyttösuunnitelmakohtien määrärahatarpeet sekä siirto käyttösuunnitelmakohtaan 20. katetaan käyttösuunnitelmakohtista 03. ja 09. tehtävillä siirroilla.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	-100 000
09.	EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenot sekä siirtokorvaukset	-200 000
18.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	+85 000
19.	Libyan kemiallisten aseiden hävittämisoperaation menot	+55 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	+160 000
Yhteensä		-

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	-796 000
2016 talousarvio	36 557 000
2015 tilinpäätös	47 422 000
2014 tilinpäätös	57 266 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 26 000 euroa.

Selvitysosa: Valuuttakurssien kehityksestä johtuen suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksesta syntyviin kurssieroihin on aiheutunut lisätarve.

2016 III lisätalousarvio	26 000
2016 talousarvio	10 000
2015 tilinpäätös	-134 671
2014 tilinpäätös	5 950

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 900 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Fingrid Oyj:n omistusjärjestelyistä aiheutuneiden menojen kattamisesta.

2016 III lisätalousarvio	900 000
2016 talousarvio	315 000
2015 tilinpäätös	1 115 000
2014 tilinpäätös	415 000

10. Verotus ja tulli

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 950 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu tullilain muutoksesta johtuvista aiemmin ilmaisten valvontatilojen toimitilamenoista.

2016 III lisätalousarvio	1 950 000
2016 II lisätalousarvio	-298 000
2016 talousarvio	170 599 000
2015 tilinpäätös	170 776 000
2014 tilinpäätös	166 359 000

63. Takaisin maksetut verot (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös valtion korvattavaksi tuomittujen ELV-vahingonkorvausten maksamiseen viivästyskorikoineen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	17 900 000
2015 tilinpäätös	3 399 068
2014 tilinpäätös	4 603 049

97. Autoveron vientipalautus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu siitä, että vientipalautushakemusten määrä on vuonna 2016 kasvanut odotettua enemmän.

2016 III lisätalousarvio	2 000 000
2016 talousarvio	3 000 000
2015 tilinpäätös	2 051 258
2014 tilinpäätös	1 768 257

20. Palvelut valtioyhteisölle

01. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 400 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 400 000 euroa on siirtoa momentilta 28.70.20 liittyen valtion ulkomaanmatkojen matkavahingonkorvaustoiminnan siirtämiseen Valtiokonttorin tehtäväksi ja 3 000 000 euroa siirtoa momentilta 28.70.22 aiheutuen hallituksen kärkihankkeen ”Digitalisoidaan julkiset palvelut” toteutuksesta. Valtiokonttorin tehtävänä on tukea julkisten palveluiden asiakaslähtöistä digitaalista muutosta ja edistää julkisten palveluiden asiakaslähtöistä kehittämistä sekä virastojen ja laitosten poikkihallinnollista yhteistyötä hallitusohjelman digitalisaatiotavoitteiden mukaisesti. Tehtävä on määräaikainen, joten tehtävästä ei aiheudu pysyviä lisämäärärahatarpeita, eikä se velvoita käynnistämään ja rahoittamaan uusia hankkeita.

2016 III lisätalousarvio	3 400 000
2016 II lisätalousarvio	-37 000
2016 talousarvio	25 253 000
2015 tilinpäätös	28 089 000
2014 tilinpäätös	31 237 000

10. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen investointimenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että investointimäärärahan tarve on ollut suunniteltua vähäisempää.

2016 III lisätalousarvio	-5 000 000
2016 talousarvio	10 000 000
2015 tilinpäätös	10 000 000
2014 tilinpäätös	6 000 000

11. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toiminnan turvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toiminnan turvaamisesta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahalla on tarkoitus turvata valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen toiminta. Tappiollisten uusien tuotteiden ja tuotteistuksen hitaan etenemisen vuoksi Valtori ei ole odotetulla tavalla pystynyt kattamaan kustannuksiaan asiakaslaskutuksella.

2016 III lisätalousarvio	2 000 000
--------------------------	-----------

88. Senaatti-kiinteistöt

4. Valtuudet

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan luovuttamaan

— OP-ryhmän vakuutus- ja eläkeyhteisölle tai yhteisöille sekä OP-kiinteistösjointu Oy:n hallinnoimalle rahastolle OP-vuokratuotolle Helsingin kaupungissa sijaitsevan kiinteistön (91-15-520-18) sillä sijaitsevine rakennuksineen 39 100 000 euron kauppahinnalla

— Rausanne Oy:lle tai perustettavan yhtiön lukuun Helsingissä sijaitsevan tontin (91-3-52-3) sillä sijaitsevine rakennuksineen 11 000 000 euron kauppahinnalla sekä Senaatti-kiinteistöjen muutoin määräämin ehdoin.

Selvitysosa: Ensimmäisen myyntivaltuuden mukainen kiinteistövarallisuus sijaitsee Helsingin kaupungin Meilahden kaupunginosassa osoitteessa Topeliuksenkatu 41b. Kiinteistön käyttäjä on Työterveyslaitos. Avoimeen tarjousmenettelyyn perustuneessa myyntiprosessissa kiinteistövarallisuudesta saatu ja valituksi tullut paras hyväksyttävä tarjous on ollut 39 100 000 euroa, joka vastaa omaisuuden käypää arvoa.

Toisen myyntivaltuuden mukainen kiinteistövarallisuus sijaitsee Helsingin Kaartinkaupungin kaupunginosassa osoitteessa Kasarmikatu 42/Rikhardinkatu 2. Avoimeen tarjousmenettelyyn perustuneessa myyntiprosessissa kiinteistövarallisuudesta saatu paras tarjous on ollut 11 000 000 euroa, joka vastaa omaisuuden käypää arvoa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	—
2015 tilinpäätös	—
2014 tilinpäätös	—

50. Eläkkeet ja korvaukset

95. Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 11 100 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan vähennys johtuu tarkentuneesta korkoarviosta korkoperusteen muututtua. Vastaava vähennys on tehty momentille 13.01.09.

2016 III lisätalousarvio	-11 100 000
2016 talousarvio	34 100 000
2015 tilinpäätös	32 337 785
2014 tilinpäätös	25 044 322

60. Valtionhallinnon yhteiset henkilöstömenot

12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 4 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys johtuu työttömyysvakuutusrahastolle maksettavan korvauksen tarkentumisesta. Määrärahasta maksetaan korvausta työttömyysvakuutusrahastolle määrä, jonka rahasto on hyvittänyt työnantajille koulutuskorvauksina. Ammatillisen osaamisen kehittämiseen liittyvä lainsäädäntö on ollut voimassa vasta vuoden 2014 alusta ja lain mukaisia koulutuskorvauksia on maksettu kahdelta vuodelta. Maksettavien korvausten määrän ennakointi on osoittautunut vaikeaksi ja työttömyysvakuutusrahaston alustava arvio tarvittavan rahoituksen määrästä on osoittautunut liian alhaiseksi.

2016 III lisätalousarvio	4 500 000
2016 talousarvio	11 000 000
2015 tilinpäätös	8 000 000
2014 tilinpäätös	12 328 000

70. Valtionhallinnon kehittäminen

20. Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 10 400 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 400 000 euroa on siirtoa momentille 28.20.01 valtion ulkomaanmatkojen matkavahingonkorvaustoiminnan siirtämisestä Valtiokonttorille ja 10 000 000 euroa on siirtoa momentille 28.70.21 kansallisen tulorekisterin toiminnallisuuden laajentamiseen.

2016 III lisätalousarvio	-10 400 000
2016 II lisätalousarvio	-7 000 000
2016 talousarvio	35 199 000
2015 tilinpäätös	9 655 000
2014 tilinpäätös	17 810 000

21. Kansallisen tulorekisterin toteutus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 28.70.20 kansallisen tulorekisterin toiminnallisuksien laajentamiseen.

2016 III lisätalousarvio	10 000 000
2016 talousarvio	5 855 000

22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 3 750 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 3 000 000 euroa on siirtoa momentille 28.20.01 ja 750 000 euroa momentille 29.01.01 hallituksen kärkihankkeen "Digitalisoidaan julkiset palvelut" toteutukseen.

2016 III lisätalousarvio	-3 750 000
2016 II lisätalousarvio	-10 850 000
2016 I lisätalousarvio	-9 870 000
2016 talousarvio	24 645 000

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 2 136 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 946 000 euroa aiheutuu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteena olevien valtion vuoden 2016 talousarviossa arvioitujen tulojen määrän muutoksesta ja 1 190 000 euroa Ahvenanmaan valtuuskunnan vahvistamasta vuoden 2015 lopullisesta tasoituksesta.

2016 III lisätalousarvio	-2 136 000
2016 II lisätalousarvio	1 000 000
2016 I lisätalousarvio	45 000
2016 talousarvio	220 768 000
2015 tilinpäätös	220 775 638
2014 tilinpäätös	215 807 393

33. *Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 890 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että Ahvenanmaan maakunnalle palautettava vuodelta 2015 maksettu arpajaisveron määrä on ennakoitua pienempi.

2016 III lisätalousarvio	-890 000
2016 talousarvio	12 000 000
2015 tilinpäätös	9 995 531
2014 tilinpäätös	11 458 227

90. Kuntien tukeminen

31. *Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki* (arviomääräraha)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 1 000 000 euroa kuntarakennelain 16 §:n mukaisiin erityisiin selvityksiin sekä kuntarakennelain 41 §:n mukaisiin yhdistymisselvityksiin.

Selvitysosa: Kuntarakennelain 41 §:ssä on säädetty, että kunnalle maksetaan avustusta lain 4 c—e §:ssä säädettyjen selvityserusteiden osoittamalla selvitysalueella tai 4 i §:n 1 momentissa tarkoitetun ministeriön päätöksen perusteella niistä poikkeavalla alueella toteutettavan yhdistymisselvityksen kustannuksiin. Lain 41 § on kumottu lailla 20.11.2015/1335, joka tuli voimaan 1.12.2015. Osa lain mukaisista, vuonna 2015 toteutetuista yhdistymisselvityksistä on valmistunut vasta vuoden 2015 lopussa, ja niitä koskevat selvitysavustukset ovat tulleet maksettaviksi vasta vuonna 2016. Näin ollen momentin 28.90.31 käyttöperustetta tulee laajentaa koskemaan myös kuntarakennelain 41 §:n mukaisia yhdistymisselvityksiä.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	25 574 000
2015 tilinpäätös	34 164 743
2014 tilinpäätös	33 901 729

34. *Paikallisten kuntakokeilujen rahoitus* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että momentin määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen paikallisten kuntakokeilujen ohjaus- ja hanketehtäviin.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	520 000
2015 tilinpäätös	520 000
2014 tilinpäätös	520 000

92. EU ja kansainväliset järjestöt

03. Rahoitusvakausturvaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu toimintamäärärahan tarpeen tarkentumisesta.

2016 III lisätalousarvio	-500 000
2016 talousarvio	2 400 000
2015 tilinpäätös	3 000 000

69. Maksut Euroopan unionille (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha muutetaan kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi määrärahaksi, jotta voidaan varautua ennakoimattomiin maahanmuuttoon ja turvallisuuden liittyviin menoihin vuonna 2017. Samalla varaudutaan EU:n monivuotisen rahoituskehityksen 2014—2020 väliarvion yhteydessä tehtäviin mahdollisiin tarkistuksiin rahoituskehityksen määrärahoissa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	1 951 000 000
2015 tilinpäätös	1 805 000 000
2014 tilinpäätös	1 981 962 642

95. Valtion takaussuoritukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 50 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Pietari-säätiön lainoista annetusta takauksesta aiheutuvista takaussuorituksista.

2016 III lisätalousarvio	50 000
2016 II lisätalousarvio	2 400 000
2016 talousarvio	800 000
2015 tilinpäätös	780 428
2014 tilinpäätös	3 991 590

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 714 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 750 000 euroa siirtona momentilta 28.70.22 valtionavustusprosessin digitalisointihankkeen esiselvityksen tekemiseen ja käynnistämisen kustannuksiin sekä vähennyksenä 36 000 euroa (-0,6 htv) siirtona momentille 29.80.01.

Valtionavustusprosessin digitalisointihanke rahoitetaan osana Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihanketta. Määrärahalla rahoitettavan järjestelmän hankkeen mahdolliset ylläpitomenot tai muut pysyvät menot katetaan valtionavustusta myöntävien käyttäjien käyttömaksuin sekä kohdentamalla uudelleen hankkeen tuottavuushyödyistä aiheutuvia määrärahasäästöjä.

2016 III lisätalousarvio	714 000
2016 II lisätalousarvio	-186 000
2016 talousarvio	19 203 000
2015 tilinpäätös	20 852 000
2014 tilinpäätös	27 776 000

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 5 475 000 euroa yleissivistävän koulutuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin, tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämiseen sekä sen hyödyntämisen kehittämiseen ylioppilastutkinnon suorittamisessa ja ylioppilastutkintolautakunnan tieto- ja viestintäteknologiseen varustamiseen sekä koulujen ja oppilaitosten kansainväliseen toimintaan.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 20 285 000 euroa avustuksina koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, esi- ja perusopetuksen

erityisopetuksen laadun kehittämiseen, siihen liittyvään koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja opetusryhmäkoon pienentämiseen.

Selvitysosa: Avustuksiin tarkoitettua määrärahaa kohdistetaan uudelleen 100 000 euroa johtuen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin tarkoitettun valtionavustuspäätöksen korjaamistarpeesta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	724 220 000
2015 tilinpäätös	701 445 833
2014 tilinpäätös	829 537 328

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 8 500 000 euroa opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistamisesta sekä digipedagogisen täydennyskoulutusohjelman toteuttamisesta ja kunnille täydennyskoulutuksen hankinnasta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 50 000 euroa perustettavan säätiön peruspääoman maksamiseen osana Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistymishankkeen valmistelua.

Selvitysosa: Perustelujen muutos mahdollistaa sen, että määrärahaa voidaan käyttää myös kunnille täydennyskoulutuksen hankinnasta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Lisäksi perustelujen muutoksella mahdollistettaisiin valtion osuuden maksaminen perustettavan säätiön peruspääomaan jo ennen kuin eduskunta on käsitellyt lakiehdotuksen, jolla yliopistotehtävät siirrettäisiin ja perustettavasta säätiöstä muodostuisi säätiöyliopisto. Säätiön perustamiseen osallistuu myös muita rahoittajatahoja. Tavoitteena on, että yliopistolaililla Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston toiminta siirretään uudelle yliopistona toimivalle yliopistosäätiölle 1.1.2018 lukien.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	53 960 000
2015 tilinpäätös	48 040 000
2014 tilinpäätös	41 414 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 2 227 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys johtuu Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksen (Cern) jäsenmaksun laskusta johtuen valuuttakurssimuutoksista sekä ylimääräisestä jäsenmaksuhyvityksestä.

2016 III lisätalousarvio	-2 227 000
2016 talousarvio	20 008 000
2015 tilinpäätös	19 460 778
2014 tilinpäätös	17 339 644

80. Taide ja kulttuuri*01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään lisäystä 96 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 60 000 euroa aiheutuu sähköisen valtionavustustoiminnan edellyttämän digitaalisen palvelun rakentamisesta ja 36 000 euroa (0,6 htv) siirrosta momentilta 29.01.01.

2016 III lisätalousarvio	96 000
2016 II lisätalousarvio	-23 000
2016 talousarvio	4 289 000
2015 tilinpäätös	4 542 000
2014 tilinpäätös	4 601 000

75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 120 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Museovirasto	799 000
2.	Suomenlinnan hoitokunta	6 220 000
Yhteensä		7 019 000

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Suomenlinnan alueella sijaitsevan muurin ja maavallin sortuman korjaamisesta, ja se kohdennetaan käyttösuunnitelmakohtaan 2. Suomenlinnan hoitokunta.

2016 III lisätalousarvio	120 000
2016 talousarvio	6 899 000
2015 tilinpäätös	4 099 000
2014 tilinpäätös	3 800 000

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 35 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2013) 25 a §:n perusteella maksettavien tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen
- 2) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:n perusteella maksettaviin tukimuotoihin, joilla voidaan helpottaa maatalojen taloudellista asemaa poikkeuksellisesti heikentyneessä maatalouden taloustilanteessa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maataloustuotteiden yleinen markkinatilanne ja EU:n taloussopotteiden johdosta Venäjän elintarvikkeille asettama tuontikielto ovat aiheuttaneet merkittäviä tulonmenetyksiä maataloudessa, ja vaikea tilanne jatkuu edelleen. Esimerkiksi maidon sekä sian-, naudan- ja broilerinlihan tuottajahinnat ovat alentuneet merkittävästi vuoden 2014 syksystä lähtien. Erityisesti maidontuotannossa tulonmenetykset ovat olleet huomattavia sekä tilatasolla että koko tuotantosuunnassa.

Momentin määrärahalla turvataan maatalouden tuotantoedellytysten säilymistä. Määrärahaa voidaan käyttää Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain perusteella markkinahäiriötilanteessa maksettavien tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen. Tarkoituksena on täydentää Suomelle saatavaa 7 500 000 euron suuruista kotieläintalouden poikkeuksellisen sopeutumistuen EU-rahoitusta yhtä suurella kansallisella rahoituksella. Tällä hyödynnetään Suomessa täysimääräisesti heinäkuussa 2016 EU:n komission myöntämä mahdollisuus kotieläintalouden sopeutumistuen kokonaisrahoitukseen.

Lisäksi momentin määrärahasta 27 500 000 euroa voidaan käyttää maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain mukaisiin tukimuotoihin, joilla täydennetään tuotannon peruskannattavuutta turvaavia muita tukimuotoja. Näillä eri tukivälineillä voidaan osaltaan helpottaa maatalojen taloudellista asemaa, ylläpitää tilojen maksuvalmiutta ja parantaa edellytyksiä maataloustuotteiden markkinoiden tasapainottamiseen jatkossa.

Lisäyksestä 7 500 000 euroa on osa vuoden 2017 talousarvioesityksessä momentille 30.20.40 ehdotetusta 10 000 000 euron määrärahasta, joka kohdennetaan erityisesti investointeja tehneille tiiloille. Vuoden 2017 määrärahatarve alenee vastaavalla määrällä.

Tällä määrärahalla täydennetään talousarvion momentin 30.20.40 määrärahaa, jonka tavoitteena on turvata maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja tuotannon kannattavuutta sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä. Momentin 30.20.40 määräraha sekä vuosille 2014 ja 2015 tälle momentille myönnetty määrärahat eivät ole kuitenkaan olleet riittäviä jo pidempään jatkuneessa poikkeuksellisessa tilanteessa.

2016 III lisätalousarvio	35 000 000
2015 tilinpäätös	20 000 000
2014 tilinpäätös	20 000 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arvio-määräraha)

Momentilta vähennetään 34 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2016 talousarviossa määrärahaa on käytettävissä 82 630 000 euroa. Kun määrärahan tarpeeksi arvioidaan 48 630 000 euroa, määrärahaa voidaan vähentää 34 000 000 euroa. Ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta myönnettävien yritys- ja hanketukien sekä teknisen avun maksaminen ei ole alkanut vuoden 2016 aikana talousarviossa arvioidulla tavalla. Nyt vähennettävä määräraha budjetoidaan myöhemmin ohjelmakauden 2014—2020 aikana komission hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja sen toimeenpanon mukaisesti.

Määrärahan vähennykset ja sen arvioitu jakautuminen (milj. euroa)

Ohjelma	Talousarvio	III lisätalousarvioesitys	Yhteensä
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ohjelmakausi 2014—2020) yhteensä	82,530	-34,000	47,130 ¹⁾
— josta tekninen apu	6,300	-3,300	3,000
Ohjelmien korjaukset	0,100	-	1,500 ¹⁾
Kaikki yhteensä	82,630	-34,000	48,630
— josta EU:n rahoitusosuus	37,460	-18,300	19,160
— josta valtion rahoitusosuus	45,170	-15,700	29,470

¹⁾ Tilijaottelun muutoksella on jo aiemmin siirretty 1,400 milj. euroa ohjelman valtion rahoitusosuudesta kaikkien ohjelmakausien osalta tileistä poistoja, komissiolle maksettavia palautuksia sekä muita valtion vastuulle jääviä kokonaan kansallisesti korvattavia tapauksia varten.

2016 III lisätalousarvio	-34 000 000
2016 talousarvio	82 630 000
2015 tilinpäätös	391 010
2014 tilinpäätös	365 494

20. Maa- ja elintarviketalous

03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 400 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu maatalouden kriisitukien toimeenpanon, viljelijätukien maksamisen aikaistamisen sekä viljelijätukien toimeenpanon kannalta välttämättömän kehitystyön jatkon varmistamisesta.

Maatalouden heikko taloudellinen tilanne jatkuu edelleen, eikä merkittävää käännettä parempaan ole näköpiirissä. Tämän vuoksi on tarpeen ottaa käyttöön uusia toimenpiteitä, joiden toimeenpanosta vastaa Maaseutuvirasto (Mavi). Näiden uusien tukimuotojen toimeenpanossa ei voida hyödyntää olemassa olevia järjestelmiä. Maatalouden kriisipaketin toimeenpanoa varten arvioidaan tarvittavan 400 000 euroa.

Kriisitukien toimeenpanon onnistuminen liittyy kiinteästi myös laajaan viljelijätukien tietojärjestelmäkokonaisuuteen sekä muiden viljelijätukien käsittelyyn ja maksamiseen, joiden toimeenpano ja aikataulu on myös varmistettava. Tukisovelluksen kehittämistä varten momentille lisätään 1 000 000 euroa. Lisäyksellä pyritään parantamaan Mavin tilannetta, jotta tukien maksatuksista suoriuduttaisiin aikataulussa, mikä osaltaan helpottaisi viljelijäperheiden vaikeaa taloustilannetta. Erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen ja ohjelmakauden 2014—2020 toimeenpano on edellyttänyt Mavilta merkittävää panostusta tukijärjestelmien toimeenpanoon ja käytettävien tietojärjestelmien kehittämiseen.

2016 III lisätalousarvio	1 400 000
2016 II lisätalousarvio	889 000
2016 talousarvio	23 961 000
2015 tilinpäätös	25 307 000
2014 tilinpäätös	27 021 000

46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 900 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös EU:n koulujakelujärjestelmän kokonaan kansallisesti rahoitettaviin liitännäistoimenpiteisiin ja maataloustuotteiden kansallisesti rahoitettavaan tiedotukseen ja menekinedistämiseen.

Vuoden 2014 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 2 800 000 euroa.

Selvitysosa: Momentin perusteluja ehdotetaan täydennettäväksi siten, että momentilta voidaan maksaa EU:n koulujakelujärjestelmän kokonaan kansallisesti rahoitettavia liitännäistoimenpiteitä sekä kansallisesti rahoitettavaa maataloustuotteiden tiedotusta ja menekinedistämistä.

Määrärahan uudelleenbudjetointina otetaan huomioon vuoden 2016 lopussa käyttämättä jäävästä EU-kouluhedelmäjärjestelmän (EY 1234/2007) täytäntöönpanoon varatusta 2 000 000 eurosta sen 500 000 euron kansallinen osuus sekä maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen varatusta 800 000 eurosta sen 400 000 euron kansallinen osuus.

Uudelleenbudjetointina ehdotettava 500 000 euroa on tarkoitus käyttää uuden EU:n koulujakelu-järjestelmän kokonaan kansallisesti rahoitettaviin liitännäistoimenpiteisiin, jonka uuteen järjestelmään on yhdistetty EU-koulumaito- ja EU-kouluhedelmäjärjestelmät. Määrärahaa tarvitaan uudesta järjestelmästä tiedottamiseen sekä järjestelmän liitännäistoimenpiteiden toteuttamiseen ennen järjestelmän käyttöönottoa syksyllä 2017.

Lisäksi uudelleenbudjetointina ehdotettava 400 000 euroa on tarkoitus käyttää maataloustuotteiden Team Finland -yhteistyön puitteissa toteutettavaan elintarvikeviennin edistämiseen sekä terveellisestä ja vastuullisesta ravitsemuksesta tiedottamiseen.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2016 III lisätalousarvio	900 000
2016 talousarvio	3 405 000
2015 tilinpäätös	3 605 000
2014 tilinpäätös	6 605 000

64. Metsähallitus 2016

4. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Luvun perusteluja muutetaan siten, että Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja 15.4.2016—31.12.2016 aikana enintään 10 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä 15.4.2016—31.12.2016 aikana investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja myöhemminä tilikausina enintään 10 milj. euroa.

Selvitysosa: Perustelujen muutoksella eduskunnan hyväksymistä edellyttävät Metsähallituksen investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärät ehdotetaan 15.4.2016 voimaan tulleen uuden metsähallituslain (234/2016) edellyttämässä muodossa.

Lisäksi investointien enimmäismäärissä on otettu huomioon uusi organisaatorakenne, joka siirsi osan investoinneista liikelaitokselta perustetulle Metsähallitus Metsätalous Oy:lle.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

29. *Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 17 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu verottomina budjetoitujen määrärahojen tarkistuksista vuoden 2016 lisätalousarvioissa sekä eräiden verottomina budjetoitavien määrärahojen laskentaperusteiden tarkistuksista.

2016 III lisätalousarvio	17 500 000
2016 talousarvio	377 375 000
2015 tilinpäätös	380 128 490
2014 tilinpäätös	402 150 521

10. Liikenneverkko

77. *Väyläverkon kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia

- 1) hankkeeseen Vt 8 Turku—Pori liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 92 500 000 euroa
- 2) hankkeeseen Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 77 900 000 euroa
- 3) hankkeeseen Riihimäen kolmioraide liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 12 500 000 euroa
- 4) hankkeeseen Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 4 450 000 euroa
- 5) hankkeeseen Kehärata liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 517 000 000 euroa.

Selvitysosa: Aikaisemmin päätettyjen hankkeiden valtuuksien tarkistus:

Vt 8 Turku—Pori

Hankkeessa uusitaan aiemmin myönnettyä valtuutta 1 575 000 euroa. Valtuutta on sidottu urakkasopimuksen indekseihin ja indeksin kehitys on ollut urakan aikana negatiivinen. Tästä johtuen aiemmasta valtuuden käytöstä ei toteudu menoja täysimääräisesti. Kaikkien alkuperäisten suunniteltujen parannuskohteiden loppuun saattaminen vaatii sopimusvaltuuden uusimisen, jotta tulevat urakat voidaan kilpailuttaa. Valtuuden uusiminen ei aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie

Hankkeen valtuutta tarkistetaan 2,4 milj. eurolla 75,5 milj. eurosta 77,9 milj. euroon. Valtuuden tarkistus aiheutuu melurakenteiden, liikenteenohjauslaitteiden ja valaistuksen lisäkustannuksista sekä pohjan maamassojen ennakoitua suuremmasta vaihdosta. Ilman valtuuden tarkistusta riskinä on, että tehtäväksi sovittu viimeinen päällystekerros jää tekemättä. Valtuuden tarkistaminen ei edellytä lisämäärärahaa.

Lisäksi hankkeessa uusitaan aiemmin myönnettyä valtuutta 1,6 milj. euroa. Valtuutta on sidottu urakkasopimuksen indekseihin ja indeksin kehitys on ollut urakan aikana negatiivinen. Hankkeessa aiemmin tehdyistä sopimuksista ei tule aiheutumaan valtuuden käyttöä vastaavia menoja. Sen sijaan on tarve tehdä uusia sopimuksia hankkeen eräissä kohteissa, joiden lopullinen menotarve on kasvanut alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna. Valtuuden uusiminen ei aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Riihimäen kolmioraide

Riihimäen kolmioraide -hankkeen valtuutta tarkistetaan 2,5 milj. eurolla 10 milj. eurosta 12,5 milj. euroon. Valtuuden tarkistus aiheutuu rakennussuunnitteluvaiheessa tarkentuneista kustannuksista ja turvalaitekustannusten noususta. Valtuuden tarkistaminen ei edellytä lisämäärärahaa.

Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys

Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys -hankkeen valtuutta tarkistetaan 0,45 milj. eurolla 4,0 milj. eurosta 4,45 milj. euroon. Valtuuden tarkistus aiheutuu urakkakilpailuvaiheessa tarkentuneista kustannuksista. Sähköistyksen rakentamiseen liittyvät turvalaitemuutosten ja maadoitustöiden kustannukset ovat nousseet alkuperäiseen kustannusarvioon nähden. Valtuuden tarkistaminen ei edellytä lisämäärärahaa.

Kehärata

Kehärata-hankkeen valtuutta tarkistetaan 3,0 milj. eurolla 514,0 milj. eurosta 517,0 milj. euroon. Valtuuden tarkistus aiheutuu pääosin lentoaseman asemaurakan lisä- ja muutostöistä sekä Ruskeasannan kalliorakenteiden ruhjeiden korjaamisista. Valtuuden tarkistaminen ei edellytä lisämäärärahaa.

Lisäksi hankkeessa uusitaan aiemmin myönnettyä valtuutta 2,2 milj. euroa. Hankkeessa aiemmin tehdyistä sopimuksista jäi valtuutta käyttämättä 0,9 milj. euroa. Lisäksi on ennustettavissa, että jo sidotuista valtuuksista jää käyttämättä n. 1,3 milj. euroa. Valtuuden uusiminen ei aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	4 699 000
2016 talousarvio	343 030 000
2015 tilinpäätös	358 857 000
2014 tilinpäätös	472 252 000

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 150 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu tietoyhteiskunta-kaaren (917/2014) 11 §:n 3 momentin ja 286 §:n 1 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen 700 MHz taajuusalueen huutokaupan järjestämisen menoista, jotka koostuvat huutokaupan edellyttämän järjestelmän hankintakustannuksista ja huutokaupan järjestämiseen liittyvistä henkilöstö- ja muista kuluista. Kustannusten kattamiseksi Viestintävirasto perii huutokauppaan osallistuvilta osallistumismaksun, josta arvioidaan kertyvän tuloja yhteensä 150 000 euroa. Tulot on otettu huomioon momentilla 11.19.04.

2016 III lisätalousarvio	150 000
2016 II lisätalousarvio	-65 000
2016 talousarvio	11 524 000
2015 tilinpäätös	11 894 000
2014 tilinpäätös	11 045 000

43. Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetystä kaksivuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 704 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa on uudelleen budjetoitu 934 000 euron määräraha valtionavustusten maksamiseen pilvipalveluiden kehitys- ja testiympäristön perustamisinvestointeihin laitehankintoihin, valtionavustusten maksamiseen pilvipalveluiden kehitys- ja testausympäristön käynnistysvaiheen ylläpidon ja toiminnan menoihin, digitaalisten palveluiden kehittämishankkeisiin sekä pilvipalveluiden kehitys- ja testausympäristön pilvipalveluinfrastruktuurin hankinnan, toteuttamisen ja ylläpidon kattavasta palveluhankinnasta aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa on käytetty noin 230 000 euroa.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2015 tilinpäätös	934 000

50. Tutkimus

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenoihin METNET/MOI-hankkeeseen liittyen.

Lisäksi momentin valtuuskohta muutetaan seuraavaksi:

Valtuus

Ilmatieteen laitos oikeutetaan solmimaan Mars-tutkimusta koskevan METNET/MOI-hankkeen edellyttämiä sopimuksia siten, että niistä aiheutuu menoja aiemmat sitoumukset mukaan lukien enintään 1 536 000 euroa.

Selvitysosa: Perustelujen muutokset johtuvat siitä, että METNET/MOI-hankkeen vastuiden siirtymisen myötä Ilmatieteen laitoksen henkilötyöpanos projektiin kasvaa kahdesta henkilötyövuodesta seitsemään henkilötyövuoteen.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	-229 000
2016 talousarvio	44 352 000
2015 tilinpäätös	48 928 000
2014 tilinpäätös	48 896 000

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 225 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös kahden valtakunnallisen palvelukeskuksena toimivan osakeyhtiön osakepääoman merkitsemiseen.

Selvitysosa: Lisämääräraha on tarkoitus käyttää Microsoft 2 ja Nokia 3 -hankkeiden Euroopan globalisaatiorahaston hankerahoitukseen.

KEHA-keskus oikeutettaisiin perustamaan valtakunnallisena palvelukeskuksena toimivat osakeyhtiöt, joista toisen tehtävänä olisi järjestää ja tuottaa maakuntien tarvitsemia tieto- ja viestintä-tekniisiä palveluita sekä toisen järjestää ja tuottaa maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita. Valtakunnallisilla palvelukeskuksilla tavoitellaan tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, sujuvia palveluprosesseja, toiminnallista tehokkuutta ja mittakaavaetuja, jolloin hyödyt tulisivat esille pienempinä kokonaiskustannuksina ja parempina palveluina.

Tarkoituksena on, että valtio huolehtisi palvelukeskusten perustamisen edellyttämistä toimenpiteistä ja yhtiöiden omistus siirrettäisiin maakuntien omistukseen voimaansaapolaissa säädettävällä tavalla. ICT-palvelukeskuksen osalta valtion olisi tarkoitus jäädä palvelukeskuksen osaomistajaksi.

2016 III lisätalousarvio	225 000
2016 II lisätalousarvio	-190 000
2016 talousarvio	193 120 000
2015 tilinpäätös	214 435 000
2014 tilinpäätös	215 135 000

21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuustoimien edistämiseksi.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	1 700 000
2016 talousarvio	616 000
2015 tilinpäätös	538 000
2014 tilinpäätös	6 019 000

29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu arvioitua suuremmista arvonlisäveromenoista.

2016 III lisätalousarvio	3 000 000
2016 II lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	30 622 000
2015 tilinpäätös	92 388 027
2014 tilinpäätös	130 510 832

41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 2 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu pilot- ja infrastruktuurihankkeiden toteutuksen viivästy-
misestä.

2016 III lisätalousarvio	-2 500 000
2016 II lisätalousarvio	972 000
2016 talousarvio	3 500 000
2015 tilinpäätös	1 102 000

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta.

2016 III lisätalousarvio	5 000 000
2016 talousarvio	330 370 000
2015 tilinpäätös	367 194 625
2014 tilinpäätös	386 295 557

42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2014 talousarviossa myönnetystä 10 600 000 euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 1 800 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2014 talousarviossa momentille myönnettiin 10 600 000 euron kolmevuotinen siirtomääräraha. Määrärahan käyttö on viivästynyt laajaa yhteistyötä edellyttävien hankkeiden arvioitua hitaamman toteutumisen vuoksi. Siten osa momentille myönnetystä määrärahasta ehdotetaan peruutettavaksi. Tarkoituksena on ehdottaa peruutettavan määrärahan uudelleen budjetointia vuoden 2017 talousarvioesityksen täydennysesityksessä.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	7 024 000
2015 tilinpäätös	9 800 000
2014 tilinpäätös	10 600 000

47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että momentin määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	56 735 000
2015 tilinpäätös	90 497 129
2014 tilinpäätös	53 255 061

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 628 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämääräraha on tarkoitus käyttää Microsoft 2 ja Nokia 3 -hankkeiden Euroopan globalisaatiorahaston hankerahoitukseen.

2016 III lisätalousarvio	628 000
2016 II lisätalousarvio	-1 008 000
2016 talousarvio	165 117 000
2015 tilinpäätös	153 486 000
2014 tilinpäätös	159 626 000

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesio-politiikan ohjelmiin (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 20 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu pk-yritysaloiteohjelman käynnistymisen viivästymisestä ja maksatusaikataulun todennäköisestä ajoittumisesta myös vuoden 2017 puolelle.

Vähennyksestä 10 851 000 euroa on EU:n rakennerahastojen rahoitusosuutta ja 9 149 000 euroa valtion rahoitusosuutta.

2016 III lisätalousarvio	-20 000 000
2016 II lisätalousarvio	40 000 000
2016 talousarvio	242 324 000
2015 tilinpäätös	344 969 639
2014 tilinpäätös	433 124 274

60. Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 16 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu merituulivoiman demohankkeiden investointituen maksatusten ja biojalostamohankkeiden maksatusten viivästymisestä.

2016 III lisätalousarvio	-16 000 000
2016 talousarvio	76 402 000
2015 tilinpäätös	45 931 531
2014 tilinpäätös	51 178 146

41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 18 139 000 euroa.

Selvitysosa: Haminan LNG-terminaalihankkeen toteutus on edelleen viivästynyt, ja hankkeelle myönnetyn tuen maksatukset siirtyvät vuosille 2017—2019. Rauman LNG-terminaalihanke ei toteudu. Momentilta vähennetään Haminan ja Rauman LNG-terminaalihankkeille myönnettyjen tukien ensimmäiseen maksatukseen varatut määrärahat.

2016 III lisätalousarvio	-18 139 000
2016 talousarvio	41 750 000
2015 tilinpäätös	11 720 737
2014 tilinpäätös	—

44. *Uusiutuvan energian tuotantotuki* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 15 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu metsähäkesähkön tuotantoarvion tarkistuksesta.

2016 III lisätalousarvio	-15 000 000
2016 II lisätalousarvio	-25 000 000
2016 talousarvio	234 600 000
2015 tilinpäätös	142 398 192
2014 tilinpäätös	79 643 927

87. *Osakehankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 28 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Baltic Connector Oy:n osakepääoman ja muun oman pääoman maksamiseen.

Selvitysosa: Baltic Connector Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, joka toimii työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjauksessa. Yhtiö on perustettu v. 2015 toteuttamaan Suomen osalta Balticconnector-yhdysputkihanketta, jonka tavoitteena on Suomen maakaasumarkkinoiden monipuolistaminen. Tavoitteena on, että yhdysputki valmistuisi vuonna 2019.

Euroopan unionin komissio myönsi Suomen ja Viron yhteishankkeelle 187 500 000 euron tuen, joka kattaa 75 % kokonaiskustannuksista. Ehdotettavalla rahoituksella katetaan kansallinen rahoitusosuus Suomen osalta.

2016 III lisätalousarvio	28 000 000
2015 tilinpäätös	2 000 000

70. Kotouttaminen

30. *Valtion korvaukset kunnille* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden arvioitua pienemmästä määrästä.

2016 III lisätalousarvio	-30 000 000
2016 talousarvio	162 225 000
2015 tilinpäätös	96 667 044
2014 tilinpäätös	106 568 835

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 150 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu valitus- ja poistoasioiden ruuhkan purkamisesta ja käsittelyaikojen lyhentämisestä, jotta päätöstuotanto pysyisi alkuvuoden 2016 tasossa.

2016 III lisätalousarvio	150 000
2016 II lisätalousarvio	93 000
2016 talousarvio	2 592 000
2015 tilinpäätös	2 730 000
2014 tilinpäätös	2 305 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien strategista ja operatiivista suunnittelua ja ohjausta, kansallisten määrittelyjen tekemistä ja ylläpitoa ja järjestelmän kehittämistä sekä käyttöönottoa varten enintään ohjelmakauden loppuun saakka.

Selvitysosa: ICT-muutoksen toteuttaminen ja digitalisaation suunnitelmallinen läpivienti edellyttävät vahvaa valtion ohjausta ja kansallisen tason koordinaatiota. Sote-uudistuksen valmistelun yhteydessä on rakennettava myös pysyvä toimintamalli maakuntien ja sote-palveluntuottajien tietohallinnon ohjaukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön nykyinen henkilöresurssimäärä ei ole riittävä uudistuksen toimeenpanoon ja muutoshallintaan.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	15 330 000
2015 tilinpäätös	17 330 000
2014 tilinpäätös	16 330 000

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 180 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän rakentamisesta ja tätä varten tarkoitetun henkilöstön palkkaus- ja muista menoista. Nykyinen sovittelun tietojärjestelmä on vanhentunut eikä siitä ole liittymiä keskeisten yhteistyökumppanien järjestelmiin. Uuden tietojärjestelmän myöhemmät vuotuiset ylläpitokustannukset kateetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja sovittelutoimistojen rahoituksella siten, ettei uudistus johda määrärahojen tason korottamiseen.

2016 III lisätalousarvio	180 000
2016 II lisätalousarvio	-248 000
2016 I lisätalousarvio	145 000
2016 talousarvio	56 228 000
2015 tilinpäätös	60 412 000
2014 tilinpäätös	68 103 000

20. Työttömyysturva

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 31 600 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vuoden 2015 lopullisen valtionosuuden vahvistamisesta.

2016 III lisätalousarvio	31 600 000
2016 talousarvio	1 087 000 000
2015 tilinpäätös	1 083 356 791
2014 tilinpäätös	990 316 718

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 32 200 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden aiheuttamien kustannusten tarkentumisesta.

2016 III lisätalousarvio	-32 200 000
2016 II lisätalousarvio	61 000 000
2016 talousarvio	1 394 000 000
2015 tilinpäätös	1 368 000 000
2014 tilinpäätös	1 544 712 119

40. Eläkkeet*51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään lisäystä 1 700 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vakuutusmaksutulon alentumisesta.

2016 III lisätalousarvio	1 700 000
2016 talousarvio	644 600 000
2015 tilinpäätös	624 800 000
2014 tilinpäätös	605 600 000

50. Veteraanien tukeminen*51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)*

Momentilta vähennetään 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu sotilasvammakorvausten menoarvion tarkentamisesta to-teutuneiden menojen mukaisesti.

2016 III lisätalousarvio	-7 000 000
2016 talousarvio	117 904 000
2015 tilinpäätös	110 688 454
2014 tilinpäätös	124 373 010

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. *Ympäristövahinkojen torjunta* (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha muutetaan kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	520 000
2016 talousarvio	5 900 000
2015 tilinpäätös	4 767 595
2014 tilinpäätös	10 893 038

22. *Eräät ympäristömenot* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 56 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen kohtien 1—4 tehtäviin, enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 4 tehtäviin sekä enintään 23 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohtien 5—8 tehtäviin.

Selvitysosa: Perustelujen muutos kolmella henkilötyövuodella 53 henkilötyövuodesta 56 henkilötyövuoteen aiheutuu Uupri- ja Vesisen-hankkeiden toimeenpanon mahdollistamisesta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	15 825 000
2015 tilinpäätös	13 760 000
2014 tilinpäätös	17 160 000

61. Vesien- ja ympäristöhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös ympäristövahinkojen ehkäisyn kannalta välttämättömiin toimiin.

Selvitysosa: Momentin perusteluja ehdotetaan täydennettäväksi, jotta määrärahaa voidaan käyttää ympäristövahinkojen ehkäisyn kannalta välttämättömien toimien rahoittamiseen tilanteissa, joissa valtio joutuu toiminnanharjoittajan maksukyvyttömyyden tai muun vastaavan syyn takia toissijaisesti osallistumaan esim. vaarallisten jätteiden tai kemikaalien poistamiseen kiinteistöltä.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2016 III lisätalousarvio	—
2016 II lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	11 072 000
2015 tilinpäätös	10 242 000
2014 tilinpäätös	12 342 000

Pääluokka 36

VALTIONVELAN KOROT

01. Valtionvelan korko

90. Valtionvelan korko (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 31 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu pääosin negatiivisen korkotason aiheuttamasta emissiovoitosta viitelainan emission yhteydessä syyskuussa, mitä vastaavat korkosuojauksen menot ovat kasvaneet.

Lisäksi korkomenoarviota on tarkistettu toteutuneiden korkomenojen, toteutuneen lainanoton sekä toteutuneen korkotasokehityksen mukaisesti. Korkomenojen arvioinnissa on laskentaoletuksena käytetty laskentahetken markkinakorkotasoja, -0,3 prosentin lyhyttä korkoa kolmen kuukauden korkojaksoille ja 0,3 prosentin pitkää korkoa kymmenen vuoden korkojaksoille.

2016 III lisätalousarvio	31 000 000
2016 II lisätalousarvio	-56 000 000
2016 talousarvio	1 536 000 000
2015 tilinpäätös	1 523 591 805
2014 tilinpäätös	1 696 226 643